

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 15/10/98
KOM(98)569 slutlig

GRÖNBOK

**Att bekämpa varumärkesförfalskning och
pirattillverkning på den inre marknaden**

(Framlagd av kommissionen)

Sammanfattning

Varumärkesförfalskning och pirattillverkning har idag blivit ett internationellt fenomen som motsvarar mellan fem och sju procent av världshandeln. Det stör den inre marknaden genom att avleda handelsflöden, snedvrider konkurrensen, får de ekonomiska aktörerna att tappa förtroendet för den inre marknaden och bidra till minskade investeringar. Det har allvarliga återverkningar inte bara på det ekonomiska och sociala planet (100 000 förlorade arbetstillfällen per år i gemenskapen) utan också för konsumentskyddet, i synnerhet folkhälsan och den allmänna säkerheten. Att bekämpa detta fenomen är därför viktigt för att se till att det på den inre marknaden råder öppenhet och rättvis konkurrens.

Europeiska gemenskapen är medveten om vikten av att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning, och har därför infört särskilda regler för kontroll av pirattillverkade varor vid de yttre gränserna. Inom den inre marknaden har gemenskapen också börjat vidta åtgärder på detta område, men de har hittills inriktats på ett begränsat antal enskilda sektorer.

Mot denna bakgrund kan det bli nödvändigt med gemenskapsåtgärder av ett mer övergripande slag. Sådana åtgärder skall ingå som ett led i kommissionens handlingsplan för den inre marknaden, närmare bestämt enhetligt och effektivt genomförande av lagstiftningen, samt i kommissionens arbetsprogram för bedrägeribekämpning för åren 1998 och 1999. De skall också överensstämma med kommissionens första handlingsplan för innovation.

För att förbättra bekämpningen av varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden ingår överväganden i denna grönbok på fyra områden:

- Den privata sektorns bevakning
- Användning av tekniska anordningar
- Sanktioner och sätt att se till att immateriella rättigheter respekteras
- Administrativt samarbete mellan behöriga myndigheter

Med hjälp av denna grönbok torde kommissionen kunna bedöma varumärkesförfalskningens och pirattillverkningens ekonomiska konsekvenser på den inre marknaden, utvärdera hur effektiv lagstiftningen är på området och avgöra om det krävs nya initiativ på gemenskapsnivå. Om så visar sig vara fallet kan innehållet i de åtgärder som skall vidtas utformas på grundval av de ovannämnda övervägandena. De eventuella åtgärderna bör inte i första hand vara lagstiftning, utan hellre åtgärder för att öka öppenheten eller förbättra samarbetet mellan företag och myndigheter. De fyra områdena är bara en utgångspunkt för samrådet och kan kompletteras med andra åtgärder med samma mål.

Innehållsförteckning

1.	INLEDNING	4
1.1	Problemets omfattning	4
1.2	Konsekvenser för den inre marknaden	5
1.3	Gemenskapens initiativ	5
1.4	Grönbokens tillämpningsområde.....	6
1.5	Grönbokens syfte.....	7
2.	FENOMENETS NATUR OCH EGENSKAPER	8
3.	EKONOMISK ANALYS: FENOMENETS OMFATTNING OCH KONSEKVENSER	10
4.	JURIDISK ANALYS	11
5.	TÄNKBARA LÖSNINGAR.....	13
5.1	Den privata sektorns bevakning	14
5.2	Användning av tekniska anordningar	16
5.3	Sanktioner och sätt att se till att den immateriella äganderätten respekteras	18
5.4	Administrativt samarbete mellan behöriga myndigheter.....	24

1. INLEDNING

1.1 Problemets omfattning

Sedan början av 1980-talet har varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen ökat betydligt, och idag är den ett vida spritt fenomen som påverkar världshandeln. Fenomenet har följt med den ekonomiska och politiska utvecklingen under denna period, såsom världshandelns stadiga ökning, ekonomins internationalisering, kommunikationsmedlens utveckling samt kollapsen i de politiska systemen i Central- och Östeuropa och f.d. Sovjetunionen, där nya, mycket aktiva marknader för produktion och konsumtion av pirattillverkade varor tycks ha uppstått. Fenomenet har också gynnats av informationssamhällets utveckling och utvecklingen av moderna, sofistikerade och lättanvända metoder för kopiering av produkter. Varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen kan idag i stor omfattning knytas till den organiserade brottsligheten¹.

Enligt Internationella handelskammarens avdelning för underrättelser om pirattillverkning² motsvarar kostnaderna för pirattillverkning mellan fem och sju procent av världshandeln. I Frankrike säger sig en femtedel av alla företag med mer än 50 anställda ha drabbats av varumärkesförfalskning eller pirattillverkning. Den amerikanska upphovsrättsbranschen uppskattar sina årliga förluster på grund av pirattillverkning till mellan 12 och 15 miljarder dollar. Enligt IFPI, internationella fonogramindustriföreningen, ökade försäljningen av pirattillverkade cd-skivor med nära 20 % under 1996 och utgör 14 % av världsmarknaden i fråga. Det antal arbetstillfällen som varje år går förlorade på grund av pirattillverkning uppskattas ha uppgått till 100 000 i gemenskapen (120 000 i USA) under de senaste tio åren. Bland de branscher som drabbats värst på världsnivå bör man nämna databranschen (35 %), den audiovisuella branschen (25 %), leksaksindustrin (12 %), parfymen (10 %), läkemedel (6 %), klockor (5 %), fonogramindustrin samt bilindustrin. När det gäller dataprogram lär pirattillverkningen uppgå till 46 % på världsnivå.

Eftersom det är så utbrett skadar varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen inte bara företagen, de nationella ekonomierna och konsumenterna utan också samhället som helhet. Det är mer än ett ekonomiskt och socialt problem eftersom det också berör folkhälsan och den allmänna säkerheten. Världssamfundet har inte varit överksamt inför problemet, men av olika anledningar har de vidtagna åtgärderna inte kunnat strypa fenomenets tillväxt.

I den handlingsplan för bekämpande av den organiserade brottsligheten som Europeiska rådet godkände vid sitt möte i Amsterdam den 16 juni 1997 uppmanas rådet och kommissionen att "införa gemensamma bestämmelser för att bekämpa den organiserade brottsligheten när det gäller ekonomisk och kommersiell förfalskning"³. Problemet pirattillverkning prioriteras också i resolutionen om fastställande av prioriteringar för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor under tiden från och med den 1 januari 1998 till dagen för Amsterdamfördragets ikraftträdande⁴. Problemet med förfalskning av betalningsmedel tas upp i separata initiativ från kommissionens sida⁵.

¹ Jfr handlingsplanen för bekämpande av den organiserade brottsligheten, antagen av rådet den 28 april 1997 (EGT C 251, 15.8.1997, s. 1).

² *Countering Counterfeiting. A Guide to Protecting and Enforcing Intellectual Property Rights*, Counterfeiting Intelligence Bureau, Internationella handelskammaren 1997.

³ EGT C 251, 15.8.1997, s. 15.

⁴ EGT C 11, 15.1.1998, s. 1.

⁵ När det gäller bekämpning av bedrägeri med och förfalskning av andra betalningsmedel än kontanter gav kommissionen den 1 juli 1998 ut ett meddelande med ett förslag till handlingsprogram och en

1.2 Konsekvenser för den inre marknaden

Varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen skadar den inre marknaden. De kan leda till att handelsflöden avleds och att konkurrensen snedvrids, i synnerhet när de får frodas på grund av skillnader mellan olika nationella lagstiftningar. Läget gynnar inte öppenhet och rättvis konkurrens på den inre marknaden.

Detta medför att aktörerna förlorar förtroendet för den inre marknaden. Det är viktigt för att den inre marknaden skall lyckas att företag, uppfinnare och konstnärer har förtroende för gemenskapslagstiftningen för att utveckla sin verksamhet och effektivt skydda sina rättigheter.

Förlusten av förtroendet för den inre marknaden medför en minskning av företagens investeringar och satsningar på innovation och kreativitet, eftersom företagen ofta satsar stora belopp på forskning, marknadsföring eller reklam för sina varor eller tjänster. Minskningen av investeringarna har direkta ekonomiska och sociala konsekvenser, bland annat för sysselsättningen.

Varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen påverkar också konsumentskyddet, i och med att konsumenterna drabbas av ett uppsåtligt bedrägeri avseende den kvalitet de har rätt att förvänta sig av till exempel en produkt försedd med ett ansett varumärke. Pirattillverkningen kan till och med få mycket allvarligare följder om den rör produkter som kan äventyra konsumenternas säkerhet eller hälsa.

1.3 Gemenskapens initiativ

För att upprätta den inre marknaden har Europeiska gemenskapen främst verkat på det immaterialrättsliga området för att skapa enhetlighet mellan befintliga nationella rättigheter⁶ eller skapa helt nya rättigheter. Flera initiativ på gemenskapsnivå torde inom kort tas på detta område. Svårigheterna som uppstår på grund av olikheterna i reglerna för skydd av immateriella rättigheter på den inre marknaden torde därför gradvis försvinna.

Bekämpningen av fenomenet bör ta hänsyn till det förhållande att varumärkesförfalskningen eller pirattillverkningen kan härröra antingen från länder utanför gemenskapen eller i den.

Hittills har gemenskapens initiativ främst inriktats på skyddet av den yttre gränsen. Som en förstärkning av de bestämmelser som gällt sedan 1986⁷ antog rådet den 22 december 1994 förordning (EG) nr 3295/94 om åtgärder för att förhindra övergång till fri omsättning, export, återexport eller hänförande till ett suspensivt arrangemang av varumärkesförfalskade och

övergripande strategi för att sörja för säkerheten vid andra betalningsmedel än kontanter, KOM(1998) 395. Problemet med förfalskning av sedlar och mynt i euro behandlas separat (jfr kommissionens meddelande till rådet, Europaparlamentet och Europeiska centralbanken om skyddet av euron och kampen mot förfalskning, KOM(1998) 474, 22.7.1998).

⁶ När det gäller varumärken finns det bland annat ett direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om varumärken. När det gäller upphovsrätt och närstående rättigheter har det genom flera direktiv blivit möjligt att skapa enhetliga regler för rättighetsinnehavarnas rättigheter, och således tillförsäkra dem materiellt skydd och kontroll över hur verk och andra föremål utnyttjas i hela gemenskapen. Direktiven är en uppföljning på ett initiativ från kommissionen, i vilket skisserades sätt att bekämpa pirattillverkningen på gemenskapsnivå (jfr grönboken om upphovsrätten och den tekniska utmaningen, KOM(88) 172).

⁷ Rådets förordning (EEG) nr 3842/86 av den 1 december 1986 om åtgärder för att förhindra övergång till fri omsättning av varumärkesförfalskade varor, EGT L 357, 18.12.1986, svensk specialutgåva 2:4, s. 1.

pirattillverkade varor⁸. Denna förordning håller på att ändras så att den blir strängare⁹. Dessa bestämmelser omfattar dock bara handel med pirattillverkade varor med länder utanför gemenskapen och medger inte att handel inom gemenskapen hindras. I den mån kontrollerna vid den yttre gränsen genomförs av medlemsstaterna på ett selektivt sätt och för att få en avvägning mellan underlättandet av den internationella handeln och bedrägeribekämpningen, kan det inte uteslutas att pirattillverkade varor undslipper kontrollen och illegalt kommer in på gemenskapens territorium för att sedan saluföras.

När det gäller den inre marknaden har initiativen hittills för att skydda immateriell äganderätt inriktats på särskilda sektorer och haft begränsad räckvidd. Man kan här nämna det föreslagna direktivet om harmonisering av vissa aspekter på upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället¹⁰, som innehåller bestämmelser om krav på tekniska åtgärder, sanktioner samt möjligheter att hävda sin rätt. Det bör påpekas att i detta förslag är bestämmelserna om sanktioner och möjligheter att hävda sin rätt mycket allmänt hållna. Därför kan det krävas ett gemenskapsinitiativ, eventuellt med horisontell räckvidd, för att stärka verktygen till skydd för immateriell äganderätt på den inre marknaden.

Under tiden har ett initiativ på detta område redan tagits upp i grönboken om innovation¹¹ och upprepats i kommissionens första handlingsplan för innovation i Europa¹², i vilken bekämpning av pirattillverkning ingår som en åtgärd för att skydda immateriella rättigheter. Dessutom skall alla initiativ av detta slag överensstämma med kommissionens handlingsplan för den inre marknaden¹³, där ett av de viktigaste målen är att göra lagstiftningen mer effektiv, särskilt genom att se till att den verkligen efterlevs.

Gemenskapens åtgärder på detta område bör också överensstämma med kommissionens arbetsprogram för bedrägeribekämpning för åren 1998 och 1999¹⁴, i vilket bekämpningen av varumärkesförfalskning och pirattillverkning uttryckligen anges som område för planerade åtgärder för att förstärka kampen mot den organiserade ekonomiska brottsligheten. I arbetsprogrammet anges att kommissionen på grundval av en utvärdering av lagstiftningen på de berörda områdena får föreslå rättsliga instrument för att förstärka informationsutbytet och samarbetet mellan medlemsstaternas specialiserade instanser med kommissionens bistånd.

1.4 Grönbokens tillämpningsområde

Då termerna "pirattillverkning" och "varumärkesförfalskning" ofta används för att beteckna mycket olika saker, inte bara från en medlemsstat till en annan utan också inom en medlemsstat beroende på vilken aktör man frågar, är det nödvändigt att ange hur termerna används i denna grönbok. Definitionerna i den ovannämnda förordningen (EG) nr 3295/94 (under ändring)¹⁵ och avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPS-avtalet)¹⁶ är en lämplig

⁸ EGT L 341, 30.12.1994, s. 8, svensk specialutgåva 2:16, s. 77. Kommissionen antog den 16 juni 1995 tillämpningsföreskrifter för denna förordning (förordning (EG) nr 1367/95, EGT L 133, 17.6.1995, s. 2).

⁹ KOM(1998) 25, 28.1.1998, EGT C 108, 7.4.1998, s. 63.

¹⁰ KOM(97) 628, 10.12.1997, EGT C 108, 7.4.1998, s. 6.

¹¹ KOM(95) 688, 20.12.1995.

¹² KOM(96) 589, 20.11.1996.

¹³ CSE(97) 1, 4.6.1997.

¹⁴ KOM(1998) 178, 6.5.1998 (jfr s. 10).

¹⁵ Jfr artikel 1.2 i rådets ovannämnda förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994. Förordningen håller på att ändras (EGT C 108, 7.4.1998, s. 63).

¹⁶ Jfr not till artikel 51 i TRIPS-avtalet, EGT L 336, 23.12.1994, s. 213, svensk specialutgåva 11:38, s. 216.

utgångspunkt, men de är inte tillräckliga eftersom de endast omfattar varor och vissa immateriella rättigheter.

För att kunna få en helhetsbild av fenomenet menas med varumärkesförfalskning och pirattillverkning i denna grönbok alla varor, processer och tjänster som är föremål för eller resultat av en kränkning av en immateriell rättighet, det vill säga en industriell rättighet (varumärke, mönster, patent, bruksmodeller, ursprungsbenämning) eller en upphovsrätt eller närstående rättighet (uppträdande konstnärers rättigheter, fonogramtillverkares rättigheter, filmproducenters rättigheter, rätt till radiosändningar) eller särskilt rättsligt skydd för producenter av databaser¹⁷. Tack vare detta breda tillämpningsområde kan man ta upp inte bara piratkopierade produkter utan också produkter som är identiska med originalet men som tillverkats utan rättighetsinnehavarens tillstånd i gemenskapen, till exempel produkter som tillverkas när den produktionsvolym som rättighetsinnehavaren tillåtit överskrids. Piratverksamhet inom tjänstesektorn rör främst radioprogram och det framväxande informationssamhällets tjänster.

Däremot omfattar denna grönbok inte handlingar som i dagligt tal ibland inräknas i begreppet varumärkesförfalskning och pirattillverkning, till exempel handlingar som enbart inbegriper illojal konkurrens eller snyltning, men inte innebär en direkt kränkning av en immateriell rättighet (t.ex. *look alike*). Naturligtvis ingår handlingar som inte kränker immateriella rättigheter, till exempel handlingar som omfattas av principen om gemenskapskonsumtion av immateriell egendom, inte heller i denna grönbok.

De verksamheter som faller under det ovannämnda tillämpningsområdet och därför tas upp i denna grönbok kan vara mycket skiftande, till exempel tillverkning, distribution, innehav i kommersiellt syfte, import till gemenskapen eller export till tredje land av varumärkesförfalskade eller pirattillverkade produkter, eller piratkopiering av tjänster eller tillhandahållande av piratkopierade tjänster.

1.5 Grönbokens syfte

Syftet med denna grönbok är följande:

- Att bedöma varumärkesförfalskningens och pirattillverkningens ekonomiska konsekvenser på den inre marknaden.
- Att bedöma den befintliga lagstiftningen på området och vilka juridiska förbättringar som krävs.
- Att bedöma om det krävs insatser från gemenskapens sida avseende målen för den inre marknaden.

Mot denna bakgrund kommer åtgärder inom fyra områden att övervägas, nämligen den privata sektorns bevakning, användning av tekniska anordningar, sanktioner och sätt att se till att immateriella rättigheter respekteras samt administrativt samarbete mellan behöriga myndigheter. Kommissionen kan eventuellt ge en mer konkret form åt dessa åtgärder, inom ramen för sin behörighet och med beaktande av proportionalitetsprincipen, med utgångspunkt i de synpunkter som inkommer från de berörda kretsarna.

¹⁷ Jfr artikel 7 ff. i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/9/EG av den 11 mars 1996 om rättsligt skydd för databaser, EGT L 77, 27.3.1996, s. 20.

Det är på sin plats att precisera att syftet med frågorna i denna grönbok är att ge kommissionen en så fullständig överblick som möjligt av läget, och vägleda de eventuella initiativ kommissionen tar till följd av samrådet.

Kommissionen uppmanar alla berörda att aktivt delta i ett brett samråd i detta ämne och svara på frågorna i denna grönbok. Lägg märke till att de uppgifter som lämnas till kommissionen kommer att behandlas konfidentiellt och inte göras offentliga utan uppgiftslämnarens uttryckliga tillstånd.

2. FENOMENETS NATUR OCH EGENSKAPER

Varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden är ett fenomen vars natur och egenskaper inte är väl kända, även om de uppgifter från rättighetsinnehavarna och de nationella myndigheternas undersökningar ger en icke försumbar bild, i synnerhet av de nätverk som används. De uppgifter som finns tillgängliga för närvarande är inte tillräckligt heltäckande för att ge en bild av hela fenomenets natur och egenskaper på den inre marknaden. Därför krävs en heltäckande och noggrann undersökning av ämnet innan gemenskapen eventuellt vidtar åtgärder så att man på lämpligaste sätt kan bemöta fenomenet.

Till att börja med bör man precisera vilka handlingar på den inre marknaden som är varumärkesförfalskning eller pirattillverkning. Det framstår som om det kan omfatta mycket skiftande omständigheter. Det kan till exempel bestå i att fästa ett varumärke på en olagligt tillverkad produkt som är mycket olik den autentiska produkten eller att fullständigt kopiera en produkt utan rättighetsinnehavarens tillstånd. Olika fall av varumärkesförfalskning eller pirattillverkning kan leda till olika påföljd. Dessutom får man inte glömma att vissa handlingar som utgör pirattillverkning kan begås utanför den inre marknads territoriella gränser. Därför bör man även ta i beaktande handlingar som begås i länder utanför gemenskapen, samt i förekommande fall de medel för att bekämpa dem som gemenskapen förfogar över, då de utgör pirattillverkning inom gemenskapen under förutsättning att fenomenets tyngdpunkt – som utmärks av intrånget på den immateriella egendomen – är belägen inom den inre marknaden.

När det gäller de sektorer som drabbas tycks det som om gärningsmännens måltavla inte längre bara är lyxprodukter med hög prestige (parfymer, armbandsur, textil, läderartiklar och andra accessoarer) utan de mest skiftande sektorer. Den olagliga verksamheten bedrivs också på det upphovsrättsliga området, i synnerhet ljud- och videoinspelningar, och på senare år databranschen. Tullmyndigheternas ingripanden visar att fenomenet också kan drabba mycket olika branscher och produkter såsom glasögon, pennor, trädgårdstomtar, trädgårdsstolar, spelkort, kex, strömbrytare eller kastruller¹⁸. Pirattillverkningen drabbar också sektorer med produkter som är mycket viktiga för folkhälsan och den allmänna säkerheten, såsom läkemedel och medicinsk utrustning, leksaker samt reservdelar till bilar¹⁹ och flygplan. Därför är det viktigt att veta exakt vilka branscher som drabbas av fenomenet på den inre marknaden, eftersom det kan röra sig om produkter som medför risker för folkhälsan eller den allmänna säkerheten om säkerhetsstandarderna inte följs.

En annan sak som bör tas med i beräkningen är hur fenomenet yttrar sig på den inre marknaden: det kan röra sig om inte bara tillverkning av produkter i strid med immaterialrätten utan också saluföring, distribution, import eller export av sådana produkter, eller tillhandahållande av tjänster eller användning av och märkning med ett varumärke utan rättighetsinnehavarens tillstånd. Här beror bekämpningen av detta fenomen i ännu högre grad på vilka uppgifter som

¹⁸ Kommissionens rapport om tillämpningen av förordning (EG) nr 3295/94, KOM(1998) 25, 28.1.1998.

¹⁹ I bilbranschen omfattar pirattillverkningen karosseri (plåtslageriarbeten) eller mekanik (bromsbelägg, delar till motor, styrning eller upphängning samt pneumatik).

erhålls. När det gäller vilka medlemsstater som drabbas finns det för närvarande inga exakta uppgifter om att någon medlemsstat skulle vara mer utsatt än någon annan för varumärkesförfalskning eller pirattillverkning. Dessutom kan man inte på förhand utesluta att gärningsmännen använder och drar fördel av de olikheter som finns mellan de olika nationella rättssystemen. När det gäller piratprodukter eller -tjänster som främst har sitt ursprung i tredje land kan det vara intressant att känna till ursprungslandet för att kunna agera förebyggande.

Med tanke på mångfalden på det immaterialrättsliga området verkar det dessutom vara nödvändigt att känna till vilka immateriella rättigheter som kränks oftast. Slutligen vore det också lämpligt, för att kunna utforma motåtgärderna mot detta fenomen, att känna till under vilka omständigheter pirattillverkningen begås (distributionskanaler, är fenomenet permanent eller säsongsbetonat, osv.). Enligt de uppgifter som redan finns tillgängliga verkar det finnas två typer av nätverk för pirattillverkningen: dolda nätverk och handels normala nätverk. De dolda nätverken (den svarta marknaden) är definitionsmässigt organiserade utanför den normala marknaden: på gatan, på marknadsplatser, per post eller via Internet. Handeln med pirattillverkade varor lär också pågå via de normala handelsnätverken, till exempel i bilbranschen. Även om läkemedelsbranschen är strikt kontrollerad på gemenskapsnivå lär också den vara drabbad av pirattillverkning, främst när det gäller export till länder utanför gemenskapen. I viss mån kan varumärkesförfalskning och pirattillverkning ses som knuten till den organiserade brottsligheten²⁰, som här har ett medel att återanvända och tvätta pengar från annan olaglig verksamhet (vapen, narkotika osv.).

Frågor:

1. Håller Ni med om det föreslagna tillämpningsområdet för denna grönbok, eller tycker Ni att andra handlingar också bör omfattas? I så fall, vilka?

I vilken(a) bransch(er) och i förekommande fall vilken del av den/dem förekommer det varumärkesförfalskning eller pirattillverkning?
Vad är enligt Er uppfattning fenomenets orsaker?
2. Kan Ni ange om ni har stött på problemet
 - i tillverkningsskedet?
 - i distributionsskedet?
 - vid handel inom gemenskapen med varor som tidigare importerats olovligen till gemenskapen från tredje land?
 - i samband med tillhandahållande av tjänster?
 - eller något annat/några andra skeden?
3. Kan Ni för varje skede ange i vilken/vilka medlemsstat(er) eller eventuellt i vilken region i ett EG-land detta fenomen uppträder?

Kan Ni ange från vilket land varorna eller tjänsterna i fråga kommer ifrån?

²⁰ Jfr den ovannämnda handlingsplanen för bekämpande av den organiserade brottsligheten, antagen av rådet den 28 april 1997 (EGT C 251, 15.8.1997).

4. Kan Ni för varje fall ange närmare vilka rättigheter som kränkts (varumärke, mönster, patent, upphovsrätt eller närstående rättighet, särskilt skydd för databaser osv.)? För varje kategori rättigheter, ange eventuellt närmare vilken rättighet som kränkts.
5. Kan Ni eventuellt kortfattat beskriva under vilka omständigheter varumärkesförfalskningen eller pirattillverkningen skett (distributionskanaler, om den är permanent eller säsongsbetonad osv.)?

Har dessa handlingar enligt vad Ni vet några kopplingar med andra former av brottslig verksamhet, eller kopplingar till den organiserade brottsligheten?

3. EKONOMISK ANALYS: FENOMENETS OMFATTNING OCH KONSEKVENSER

Även om det finns kvantitativa uppgifter för världsnivån är det svårt att få grepp om fenomenets omfattning på den inre marknaden. Många branschorganisationer på nationell, europeisk eller internationell nivå gör tämligen regelbundet uppskattningar av pirattillverkningens storlek. Uppskattningarna bidrar till att ge en uppfattning om problemet, men inte så mycket mer. På samma sätt ger polisens och tullens ingripanden och beslag endast en ofullständig bild av fenomenet, även om de verkar tyda på att varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen växer avsevärt, även innanför gemenskapens gränser. Därför är det nödvändigt med mer exakt information om fenomenets omfattning på den inre marknaden i jämförelse med den lagliga handeln, så att man kan planera gemenskapsåtgärder på området.

Precision saknas också när det gäller varumärkesförfalskningens och pirattillverkningens konsekvenser på den inre marknaden. Konsekvenserna är svåra att uttrycka i exakta tal. Beträffande ekonomiska och sociala konsekvenser tar sig fenomenet uttryck i minskad omsättning och förlorade, svåråtervunna marknadsandelar för företagen, vilka ofta investerar stora belopp i forskning, marknadsföring och reklam, för att inte tala om den goddwillförlust företagen gör när deras varumärke förlorar kundernas förtroende. Det är uppenbart att om företagen inte kan få avkastning på sina investeringar och sin forskning och utveckling, kan de inte fullt ut utveckla sin kreativitet och innovation i gemenskapen. Konsekvenserna för cd-branschen²¹ och läkemedelsbranschen²² är lärrika. På det sociala planet leder den skada företagen vållas till följder för sysselsättningen²³.

²¹ I cd-branschen har pirattillverkaren inga utgifter för inspelning, licenser, ersättning till artister eller tillstånd till mångfaldigande. Pirattillverkaren har inte heller några utgifter för reklam eller för att utforma baksidestexten eller förpackningen, vilka skivförlaget står för. Eftersom distributionskostnaderna är avsevärt lägre för piratprodukter blir dessutom den pirattillverkade skivans självkostnadspris omkring 60 % lägre än den lagliga skivans. Slutligen löper inte pirattillverkaren några kommersiella risker eftersom han vanligtvis koncentrerar sin verksamhet på de skivor som säljer bäst.

²² Inom läkemedelsbranschen kan den pirattillverkaren som kommer över sammansättningen till ett läkemedel slippa utvecklingskostnaderna, vilka är särskilt höga i denna bransch. Han kan alltså tillverka och sälja läkemedlet till mycket konkurrenskraftiga priser. Han kan också minska kostnaderna genom att minska doserna eller till och med ersätta de verksamma beståndsdelarna med helt verkningslösa. Med moderna tryckerimetoder är kostnaderna för förpackning och etikettering förhållandevis låga.

²³ Enligt en undersökning nyligen genomförd av KPMG, Union des Fabricants och Sofres uppgår antalet arbetstillfällen som går förlorade på grund av pirattillverkning till omkring 38 000 i Frankrike (Les Echos, 28.1.1998). Enligt en undersökning genomförd av Price Waterhouse skulle en minskning av piratkopieringen av dataprogram med 10 %, dvs. nivån i USA, leda till 250 000 nya jobb i Europa fram till år 2001 (Blick durch die Wirtschaft, 28.5.1998).

För de nationella ekonomierna har fenomenet också betydande ekonomiska och sociala följder. Den medför lägre inkomster för staten eller gemenskapen (tullar, moms) och kan leda till många överträdelser av arbetslagstiftningen när piratvarorna tillverkas i dolda verkstäder med svart arbetskraft. Fenomenet är ett hot mot ekonomin i stort, eftersom det kan destabilisera de marknader det drabbar, och marknaderna är ibland mycket känsliga, till exempel textilmarknaderna.

Varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen drabbar också konsumenterna. De innebär vanligen att konsumenterna avsiktligt luras när det gäller den kvalitet de har rätt att vänta sig av en produkt med exempelvis ett ansett varumärke. Om konsumenten köper piratvaror utanför den legitima handeln åtnjuter han vanligen inte garantier eller effektiva möjligheter att hävda sin rätt vid eventuella skador. Förutom de bekymmer för den allmänna ekonomiska ordningen som fenomenet medför är det också ett hot mot samhället som helhet eftersom det kan hota folkhälsan (pirattillverkade läkemedel eller sprit) eller den allmänna säkerheten (pirattillverkade leksaker, bildelar eller flygplansdelar).

Frågor:

6. Har Ni exakta uppgifter (siffror), och i så fall vilka, över varumärkesförfalskningens och pirattillverkningens omfattning inom den/de berörda branschen/erna?
- Hur stor är dess andel jämför med den lagliga handeln?
7. Kan Ni ge exakta uppgifter om fenomenets ekonomiska och sociala följder inom den/de berörda branschen/erna
- för företagen (förlorade jobb, minskad omsättning, osv.)?
 - nationalekonomiskt (svartarbete, förlorade skatteintäkter, osv.)?
- Kan Ni ge exakta uppgifter om dess eventuella följder för konsumentskyddet (hälsa, säkerhet osv.)?
- I de fall där varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen också medför annan olaglig verksamhet (brott mot arbetslagstiftningen, skattefusk osv.), kan Ni ange närmare hur stor del denna verksamhet utgör jämför med de andra verksamheterna?

4. JURIDISK ANALYS

Den grundläggande immaterialrättsliga lagstiftningen utgår internationellt sett från arbetet inom WIPO (världsorganisationen för immaterialrätt) och Världshandelsorganisationen (WTO), där TRIPS-avtalet utarbetats. Gemenskapen har för sin del verkat för att harmonisera de nationella rättigheterna och för att skapa nya rättigheter, inte bara för att följa de internationella bestämmelserna utan också för att bidra till att förverkliga den inre marknaden. Medlemsstaterna har behövt anpassa sin lagstiftning i frågan, men det finns fortfarande vissa skillnader mellan lagstiftningarna på det immaterialrättsliga området beroende på medlemsstaternas juridiska särdrag.

För att bemöta varumärkesförfalskning och pirattillverkning kan man till att börja med förbättra den grundläggande immaterialrätten. Tillsammans med harmoniseringen av immateriella rättigheter bidrar skapandet av enhetliga industriella rättigheter, till exempel det redan

förefintliga gemenskapsvarumärket²⁴, i viss utsträckning till att minska riskerna för varumärkesförfalskning och pirattillverkning. De enhetliga rättigheterna åtnjuter ett enhetligt skydd med verkan i hela gemenskapens territorium. Härigenom skapas större öppenhet, och marknaderna blir mer likartade och lättare att bevaka för innehavarna av sådana enhetliga rättigheter. Tack vare det enhetliga systemet försvinner de problem som beror på skillnader mellan de nationella lagstiftningarna om skyddet. Fortsatt arbete med att skapa enhetliga rättigheter framstår därför som ett tänkbart sätt att bemöta varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden. Bekämpningen när det gäller den grundläggande lagstiftningen måste inte nödvändigtvis vara enhetlig, utan kan variera beroende på vilken immateriell rättighet som avses. Den kan vara begränsad och i vissa fall utgöras av breddad harmonisering för att exempelvis förtydliga vissa aspekter som tolkats olika i domstolarna.

Ett annat sätt att bemöta varumärkesförfalskning och pirattillverkning rör de medel och förfaranden som används för att se till att den immateriella äganderätten respekteras. Här innehåller TRIPS-avtalet ett antal minimivillkor som alla medlemmar i Världshandelsorganisationen måste uppfylla. Hittills har åtgärderna på gemenskapsnivå enligt detta avtal rört kontroller vid gemenskapens yttre gräns. En viss *de facto*-harmonisering har gjorts mellan medlemsstaternas lagstiftning rörande de andra aspekter som TRIPS-avtalet omfattar. Vad beträffar de aspekter som inte omfattas av TRIPS-avtalet är det varje enskild medlemsstat som organiserar kontrollen och bekämpningen av pirattillverkningen, varför variationer, ibland avsevärda, kan förekomma från det ena landet till det andra. Varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen är dock gränsöverskridande till sin natur och blir alltmer organiserad och professionell, och därför kan de inte bekämpas effektivt i enskilda länder. Av denna anledning är det viktigt att utvärdera de befintliga metodernas och förfarandenas effektivitet, även hur de fungerar i praktiken, och utreda hur de kan förbättras. Här är det lämpligt att närmare granska bestämmelser i de enskilda medlemsstaternas lagstiftningar som visat sig vara verkningsfulla. I vissa modebetonade branscher, där huvuddelen av försäljningen sker under en relativt kort tid, bör man försäkra sig om att medlen och förfarandena för bekämpning av varumärkesförfalskning och pirattillverkning är så effektiva att ingripandet kan ske snabbt.

Även om denna situation inte regleras i gemenskapens lagstiftning om kontroll av varumärkesförfalskade och pirattillverkade varor vid den yttre gränsen²⁵, kan det vara på sin plats att i samband med denna grönbok granska vilka medel en rättighetsinnehavare på den inre marknaden förfogar över för att hävda sin immateriella äganderätt när varor som lagligen tillverkats utanför gemenskapen importeras till gemenskapen utan rättighetsinnehavarens samtycke ("parallellimport"). Naturligtvis är avsikten med denna granskning inte att ifrågasätta principen om s.k. gemenskapskonsumtion av immateriella rättigheter, vilken fastslagits tydligt i EG-domstolens rättspraxis²⁶ och införlivats med gemenskapens lagstiftning²⁷. Granskningen bör ta hänsyn till den särskilda situationen för alla olika immateriella rättigheter.

Frågor:

8. Allmänt sett och enligt Er praktiska erfarenhet, vad är det största problemet med den befintliga juridiska arsenalen när det gäller varumärkesförfalskning och pirattillverkning?

²⁴ Rådets förordning (EG) nr 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken, EGT L 11, 14.1.1994, s. 1, svensk specialutgåva 17:2, s. 3.

²⁵ Jfr artikel 1.4 i rådets ovannämnda förordning (EG) nr 3295/94 av den 22 december 1994.

²⁶ Se bland annat *Merck & Co Inc mot Stephar*, dom av den 14 juli 1981, mål 187/80, Rec. 1981, s.2063.

²⁷ Jfr artikel 7.1 i rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar, EGT L 40, 11.2.1989, s. 1, svensk specialutgåva 13:17, s. 178.

9. Anser Ni att den grundläggande nationella, gemenskapliga och internationella immaterialrättsliga lagstiftningen i sitt nuvarande skick är tillräcklig för att förebygga varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden? Gör eventuellt åtskillnad beroende på den immateriella rättigheten i fråga.
- Om inte, hur anser Ni att den bör förbättras?
- Anser Ni närmare bestämt att vissa grundläggande bestämmelser på det nationella eller internationella planet bör kompletteras på gemenskapsnivå? I så fall, vilka? Precisera, och gör även här eventuellt åtskillnad beroende på den immateriella rättigheten i fråga.
- Anser Ni att det finns aspekter som bör förtydligas beroende på den nationella rättspraxisen?
10. Anser Ni att de nationella, gemenskapliga och internationella bestämmelserna om medel och förfaranden för att se till att den immateriella äganderätten respekteras är lämpliga för att förebygga och hålla efter överträdelser på den inre marknaden?
- Om inte, hur bör de förbättras?
- Anser Ni att vissa medel och förfaranden på det nationella eller internationella planet bör kompletteras på gemenskapsnivå? I så fall, vilka? Precisera, och gör eventuellt åtskillnad beroende på den immateriella rättigheten i fråga.
11. Är de använda medlen och förfarandena effektiva i praktiken?
- Om inte, hur bör de enligt Er åsikt ändras? Gör eventuellt åtskillnad beroende på de immateriella rättigheterna i fråga.
- När det gäller de modebetonade sektorerna, är enligt Er erfarenhet medlen och förfarandena för bekämpning av varumärkesförfalskning och pirattillverkning tillräckligt effektiva för ett snabbt ingripande?
12. När det gäller varor som lagligen tillverkats utanför gemenskapen och som importeras till gemenskapen utan rättighetsinnehavarens samtycke ("parallellimport"), anser Ni att rättighetsinnehavaren förfogar över tillräckliga medel för att hävda sin immateriella rättighet?
- Om inte, hur anser Ni att de bör förbättras?
13. I Er bransch och om Ni får välja mellan flera olika immateriella äganderätter vid ett rättsligt förfarande, vilken ger enligt Er erfarenhet det effektivaste skyddet? Gör eventuellt åtskillnad beroende på aktuellt land.

5. TÄNKBARA LÖSNINGAR

För att effektivt bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning är åtgärder med horisontell omfattning tänkbara. De kan inriktas på fyra områden: den privata sektorns bevakning, användning av tekniska anordningar, sanktioner och sätt att se till att den immateriella äganderätten respekteras samt administrativt samarbete mellan behöriga myndigheter.

5.1 Den privata sektorns bevakning

Bevakning sker främst på privat initiativ av nationella, europeiska eller internationella yrkesorganisationer, såsom tillverkarförbund, sammanslutningar för varumärkesinnehavare eller organisationer för kollektiv förvaltning av rättigheter. Bevakningen består vanligtvis i att observera marknadens utveckling, ge råd och stöd till berörda branscher, samarbeta med offentliga organ (tull, polis, åklagare domstolar), övervaka misstänkt verksamhet och uppspåra varumärkesförfalskning och pirattillverkning, informera allmänheten och eventuellt övertyga myndigheterna om att det krävs ändringar av lagstiftningen. Sådana initiativ är mycket effektiva i bekämpningen av varumärkesförfalskning och pirattillverkning. Den privata sektorns bevakning måste emellertid följa gemenskapens konkurrensregler. Reglerna är av avgörande betydelse för att skapa en inre marknad där konkurrens råder, vilket inbegriper varor och tjänster som omfattas av immaterialrätten. Kommissionen kommer att ingripa beslutsamt varje gång den har minsta anledning att misstänka att reglerna överträdits. Därför bör de nedanstående förslagen läsas med detta förbehåll.

Marknadsbevakning

Marknadsbevakningen är viktig för att upptäcka fall av varumärkesförfalskning och pirattillverkning och för att vidta lämpliga förebyggande och bestraffande åtgärder. Bevakningens effektivitet beror naturligtvis till stor del på hur stor den aktuella marknaden är och antalet aktörer som verkar på den. Ju färre aktörerna är, desto lättare blir bevakningen. Inom cd-branschen, till exempel, har ett system för identifiering av cd-skivor införts för att kunna uppspåra källan till pirattillverkningen. Således är det lämpligt att utvärdera de befintliga bevakningssystemens effektivitet på den inre marknaden, och, när det inte finns några i en viss sektor, bedöma om de bör införas.

Frågor:

14. Finns det i Er bransch ett system för marknadsbevakning för att upptäcka fall av varumärkesförfalskning och pirattillverkning?
- I så fall, fungerar systemet tillfredsställande?
- Om inte, hur bör det enligt Er åsikt förbättras? Bör förbättringarna genomföras på gemenskapsnivå? I så fall, precisera.
- Om det inte finns något system för marknadsbevakning inom Er bransch, anser Ni att införandet av ett sådant system skulle bidra effektivt till att bekämpa pirattillverkning på den inre marknaden? I så fall, bör systemet införas på gemenskapsnivå? Precisera.

Förstärkt samarbete

De åtgärder som organisationerna utvecklat för att bekämpa fenomenet, i synnerhet i form av insamling av uppgifter, kan stödjas på nations- eller gemenskapsnivå, och uppmuntras. Detta kan ske till exempel genom att de myndigheter som svarar för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning bidrar till organisationernas befintliga databaser eller skapar en central databas med uppgifter från både organisationerna och myndigheterna. I bägge fallen måste man se till att reglerna för sekretess och skydd av personuppgifter följs. Man kan också tänka sig att stödja skapandet av sådana organisationer där de inte redan finns och stödja samverkan eller samgående av dem.

Utbyte av erfarenheter mellan branschorganisationer och myndigheter med ansvar för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning²⁸ kan också uppmuntras, liksom att de offentliga myndigheterna i samarbete med organisationerna anordnar kurser för tjänstemännen vid de myndigheter som ansvarar för att bekämpa fenomenet. Falcone-programmet²⁹ kan eventuellt ge ekonomiskt bidrag till sådana kurser om de innefattar en europeisk dimension. Det är också tänkbart att stödja informationskampanjer riktade till allmänheten, vilka spelar en viktig förebyggande roll.

Dessutom kan samarbetet mellan de offentliga myndigheterna och branschorganisationerna i större omfattning formaliseras i skriftliga avtal. Organisationerna skulle åta sig att till myndigheterna lämna uppgifter om pirattillverkning som de förfogar över direkt eller via sina medlemmar, medan myndigheterna i överensstämmelse med sekretessreglerna och i den omfattning lagen medger skulle ge information om upptäckta fall av varumärkesförfalskning eller pirattillverkning så att organisationerna eller deras medlemmar kan reagera snabbt, bland annat domstolsvägen.

Frågor:

15. Anser Ni att stöd till branschorganisationernas verksamhet, till exempel informationskampanjer riktade till allmänheten eller insamling och spridning av uppgifter, skulle bidra till bekämpningen av varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden?

Vore det lämpligt med ett initiativ på gemenskapsnivå?

Anser Ni att det här vore lämpligt att bygga upp en central databas eller bygga ut de befintliga databaserna, under förutsättning att reglerna om skydd av personuppgifter följs?

Anser Ni att eventuella initiativ på gemenskapsnivå för att skapa eller samla branschorganisationer skulle förbättra bekämpningen av varumärkesförfalskning och pirattillverkning?

16. Hur kan samarbetet och informationsutbytet mellan myndigheterna och branschorganisationerna enligt Er åsikt förbättras?

Mot bakgrund av Er erfarenhet, anser Ni att till exempel skriftliga avtal mellan myndigheterna och branschorganisationerna på detta område skulle ge ett användbart bidrag till bekämpningen av fenomenet?

Förbättrad rättslig ram

Branschorganisationerna utför ofta bevakning och undersökningar för sina medlemmars räkning. Man kan också tänka sig att utvidga befogenheterna för de organisationer som bekämpar varumärkesförfalskning och pirattillverkning, så att de kan föra talan inför rätta för att försvara de kollektiva intressen de företräder. Mer allmänt kan man överväga att inrätta en rättslig ram för

²⁸ I flera medlemsstater är det tullen som har det ansvaret. Beroende på vilket land det rör sig om skall tullen om den upptäcker varumärkesförfalskade eller pirattillverkade produkter antingen vidarebefordra ärendet till polisen eller sköta utredningen själv (Förenade kungariket, Tyskland).

²⁹ Gemensam åtgärd av den 19 mars 1998 beslutad av rådet på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen om införande av ett utbytes-, utbildnings- och samarbetsprogram riktat till personer med ansvar för kampen mot organiserad brottslighet (Falcone-programmet), EGT L 99, 31.3.1998, s. 8.

alla de åtgärder och insatser som dessa organisationer kan genomföra. Detta kan eventuellt leda till att organisationerna delvis lägger om sin verksamhet, och att de eventuellt och i enskilda fall associeras till de behöriga myndigheternas kontroller.

Frågor:

17.	Är enligt Er erfarenhet de berörda branschorganisationernas möjligheter till handling och operativa insatser tillräckliga för att effektivt bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning?

Om inte, anser Ni att inrättandet av en rättslig ram för organisationernas åtgärder och insatser, till exempel för att låta dem samarbeta närmare med de nationella myndigheterna, skulle bidra till att göra bekämpningen av fenomenet mer effektiv?

I så fall, hur bör detta genomföras? |
| 18. | Anser Ni att branschorganisationernas roll i de rättsliga förfarandena är tillräcklig?

Anser Ni att exempelvis en utvidgning av deras befogenheter, så att de kan föra talan inför rätta för att försvara de kollektiva intressen de företräder, skulle bidra till att göra bekämpningen av detta fenomen på den inre marknaden mer effektiv?

I så fall, hur bör detta gå till (motivering av att organisationen är en berörd part, osv.)? |
| 19. | Vilka är enligt Er erfarenhet de nationella eller internationella instanser eller branschorganisationer som verkar vara mest effektiva i bekämpningen av varumärkesförfalskning och pirattillverkning? |

5.2 Användning av tekniska anordningar

Ett av de sätt att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning som rättighetsinnehavarna förfogar över är tekniska anordningar för att skydda och kontrollera sina varor eller tjänster. De tekniska anordningarna kan vara av mycket skiftande slag: säkerhetshologram, optiska anordningar, aktiva kort, magnetiska system, biometriska koder, särskilt bläck, mikroskopiska etiketter osv. Tack vare de tekniska anordningarna blir det lättare att spåra och beivra varumärkesförfalskning och pirattillverkning. Med hjälp av dem kan olovlig användning av verk, varor eller tjänster enkelt spåras så att gärningsmännen mer effektivt kan efterforskas och dras inför rätta. Även om det med hjälp av tekniska anordningar blir möjligt att skilja ut de klumpigaste piratvarorna, skyddar de dock inte mot de mer välorganiserade gärningsmännen som helt enkelt kopierar de tekniska anordningarna. Därför bör dessa anordningar på lämpligt sätt skyddas rättsligt mot intrång, manipulation eller neutralisering.

Det finns internationella åtaganden inom upphovsrätten och de närstående rättigheterna³⁰ om rättsligt skydd mot neutralisering av sådana tekniska åtgärder som vidtagits av rättighetsinnehavaren för att skydda sin immateriella rättighet, som förbjuder handlingar som inte godkänts av rättighetsinnehavaren eller tillåts i lagen. På gemenskapsnivå har kommissionen tagit

³⁰ Jfr artikel 11 i WIPO-fördraget om upphovsrätt och artikel 18 i WIPO-fördraget om framföranden och ljudupptagningar. Dessa två fördrag antogs vid WIPO:s diplomatkonferens om vissa aspekter på upphovsrätt och närstående rättigheter i Genève den 20 december 1996.

initiativ på det immaterialrättsliga området³¹ för att se till att vissa olovliga handlingar rörande tekniska anordningar förbjuds i medlemsstaterna.

De tekniska anordningarnas effektivitet

Om gemenskapens pågående initiativ på det immaterialrättsliga området skall diskuteras i lämpliga forum är det lämpligt att ta reda på om de tekniska anordningar som används för att skydda immateriell egendom är tillräckligt skyddade, eller om skyddet av dem bör garanteras eller förstärkas, till exempel genom ett gemenskapsinitiativ i syfte att i medlemsstaterna förbjuda vissa verksamheter i vinstsyfte rörande olovliga tekniska anordningar (tillverkning, import till gemenskapen, försäljning, innehav, installation, underhåll, byte, reklam osv.).

Däremot bör tekniska anordningar som medger att varor och tjänster äkthetskontrolleras eller skyddas på annat sätt inte missbrukas för att dela upp marknader och begränsa parallellimport. Kommissionen kommer inte att tolerera några överträdelser av gemenskapsrätten, i synnerhet reglerna för den inre marknaden och konkurrensreglerna, som kan följa av användningen av dessa tekniska anordningar.

Frågor:

20.	Har Ni tillgång till särskilda tekniska anordningar för att skydda Er immateriella rättighet? I så fall, vilka?

Ger dessa anordningar ett effektivt skydd? Om inte, vilka är problemen? Hur mycket kostar de? |
| 21. | Är det rättsliga skyddet av sådana tekniska anordningar enligt Er åsikt tillräckligt för att hindra handlingar som möjliggör eller underlättar olovliga intrång, manipuleringar eller neutraliseringar av anordningarna?

Sköts skyddet av varje enskilt företag, av branschen eller på lagstiftningsnivå? |
| 22. | När det gäller de offentliga myndigheternas roll, anser Ni att standardiserade normer för skydd av dessa tekniska anordningar vore tillräckligt för att bemöta pirattillverkningen?

Om inte, vilket alternativ anser Ni är tänkbart?

Utan att det påverkar de initiativ på det immaterialrättsliga området som nu övervägs på gemenskapsnivå, skulle Ni se positivt på ett immaterialrättsligt initiativ på EU-nivå i syfte att i medlemsstaterna övergripande förbjuda handlingar som tillverkning, import till gemenskapen eller försäljning av olovliga tekniska anordningar? |

Bidrag från programmen för forskning och utveckling

Kommissionens program för forskning och utveckling kan bidra med lösningar när det gäller tekniska anordningar. Därför vore det användbart att få uppgifter om i synnerhet vilka slag (användningsområde, funktioner) av tekniska anordningar de berörda kretsarna vill ha, så att vissa särskilda program i det femte ramprogrammet kan fokuseras bättre, särskilt nyckelåtgärd 2 i det särskilda programmet för forskning, teknisk utveckling och demonstration för ett

³¹ Jfr artikel 6 i det ovannämnda föreslagna direktivet om harmonisering av vissa aspekter på upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället.

användarvänligt informationssamhälle (1998-2002)³². Uppgifterna kan också beaktas vid utformningen av särskilda FoU-insatser.

Frågor:

23. Om Ni anser att tekniska anordningar kan bidra till att skydda Er immateriella rättighet:

- Hur skall enligt Er åsikt den ideala tekniska anordningen vara konstruerad för att svara mot Era behov? (Ni behöver inte begränsa Er till den teknik som är tillgänglig för närvarande, utan det räcker med att ange önskade funktioner).
- Kan Ni beskriva idealscenariot när Ni använder en teknisk anordning som motsvarar Era behov?
- Anser Ni att det är önskvärt att de tekniska skyddsanordningarna standardiseras? I så fall, på vilken nivå? Om inte, varför?

5.3 Sanktioner och sätt att se till att immateriella rättigheter respekteras

Jämsides med den privata sektorns bevakning och skydd med hjälp av tekniska anordningar är det också viktigt att bedöma behovet och genomförbarheten av eventuella initiativ från gemenskapens sida när det gäller sanktioner och sätt att se till att immateriella rättigheter respekteras. Det är på sin plats att fråga sig om man bör överväga medel och förfaranden utöver dem som anges i TRIPS-avtalet³³, vilket utgör den gemensamma grunden för alla EG-länder på detta område, för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden. Här är det lämpligt att beakta de särskilda bestämmelser som finns i vissa nationella lagstiftningar och som visat sig vara effektiva. Naturligtvis måste de sanktioner och sätt att se till att immateriella rättigheter respekteras som eventuellt genomförs på gemenskapsnivå följa allmänna rättsprinciper, såsom proportionalitetsprincipen och respekten för privatlivet.

Straffrättsliga förfaranden och påföljder

Enligt alla medlemsstaternas lagstiftningar kan varumärkesförfalskaren eller pirattillverkaren i princip ådömas straffrättsliga påföljder, men dessas nivå och omfattning varierar avsevärt mellan medlemsstaterna. För vissa typer av rättigheter föreskrivs dock inga straffrättsliga påföljder. Flera medlemsstater har emellertid på senare år skärpt straffen för varumärkesförfalskning och pirattillverkning. De straffrättsliga förfarandena erbjuder vissa fördelar jämfört med de civilrättsliga (större avskräckande verkan, mer effektiv förundersökning och bevisinsamling osv.). Man bör därför granska hur effektiva straffen idag är på den inre marknaden, och huruvida de skall skärpas. Eftersom varumärkesförfalskning och pirattillverkning oftast leder till en hel kedja av på varandra följande gärningar är det viktigt att veta om alla aktörer i kedjan, från tillverkaren till mellanhänderna och återförsäljaren, omfattas av den tillämpliga lagstiftningen. En annan viktig fråga är att veta om skillnaderna mellan medlemsstaterna påverkar lokaliseringen av varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden.

Gemenskapen bör å sin sida se till att gemenskapslagstiftningen tillämpas korrekt, och måste därför intressera sig för bestraffningen av överträdelser av gemenskapslagstiftningen.

³² Kommissionens förslag till rådets beslut, framlagt den 10 juni 1998, EGT C 260, 18.8.1998, s. 16.

³³ Se artiklarna 41–61 i TRIPS-avtalet.

Kommissionen har redan haft anledning att i sitt meddelande från 1995³⁴ lyfta fram nödvändigheten av att vidta åtgärder, i synnerhet i form av sanktioner, för att säkerställa att den inre marknaden fungerar väl, inbegripet på det immaterialrättsliga området. Rådet antog efter detta meddelande en resolution³⁵ av den 29 juni 1995 där det uppmanade medlemsstaterna att bestraffa överträdelser av gemenskapsrätten lika strängt som överträdelser av den nationella lagstiftningen, och uppmanade kommissionen att undersöka dessa frågor och vid behov lägga fram förslag. Standardformuleringar om sanktioner har sedan dess införts i de förordningar och direktiv som kommissionen föreslår, särskilt på det immaterialrättsliga området³⁶.

Andra sanktioner kan också tänkas. I viss nationell lagstiftning ingår till exempel särskilda bestämmelser för att skärpa de straffrättsliga påföljderna. Åtgärderna verkar vara högst effektiva för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning. Åtgärderna omfattar bland annat hel eller delvis stängning under en viss tid av den butik eller anläggning där den gärning som tvisten gäller har begåtts. En lösning kan vara att utvidga sådana åtgärder till att omfatta hela gemenskapen.

Frågor:

24. Enligt TRIPS-avtalet, vilket genomförts i medlemsstaterna, skall straffrättsliga förfaranden och tillämpliga sanktioner införas i vissa fall. Anser Ni mot denna bakgrund att kompletterande förbättringar bör göras för att se till att immateriella rättigheter respekteras på den inre marknaden?

I så fall, hur?

Är den befintliga lagstiftningen tillräcklig för att komma åt de olika aktörerna i en kedja med varumärkesförfalskning eller pirattillverkning? Om inte, vilka åtgärder anser Ni bör införas för att spåra upp de verkligt ansvariga?

Anser Ni att skillnaderna mellan förhållandena i medlemsstaterna påverkar var inom gemenskapen varumärkesförfalskning och pirattillverkning sker?

25. För att möjliggöra en enhetlig tillämpning av lagstiftningen på den inre marknaden, anser Ni att det vore ett effektivt sätt att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden om man införde sanktioner på gemenskapsnivå som komplement till de nationella sanktionerna?

26. Om inte, vilka andra metoder kunde man enligt Er åsikt använda?

Anser Ni att till exempel stängning av den butik eller anläggning där den gärning som tvisten gäller har begåtts är en bra metod?

Civilrättsliga förfaranden och möjligheter att hävda sin rätt

Rättighetsinnehavarna har tillgång till ett antal rättsliga åtgärder och förfaranden, av både interimistiskt och slutgiltigt slag, som de kan använda om deras immateriella äganderätt kränks.

³⁴ Meddelande om sanktionernas betydelse för genomförandet av gemenskapens lagstiftning om den inre marknaden, KOM(95) 162, 3.5.1995.

³⁵ Rådets resolution av den 29 juni 1995 om enhetlig och effektiv tillämpning av gemenskapsrätten och om sanktioner som skall tillämpas vid överträdelser av dennas bestämmelser om den inre marknaden, EGT C 188, 22.7.1995, s. 1.

³⁶ Jfr t.ex. artikel 8 i det ovannämnda föreslagna direktivet om harmonisering av vissa aspekter på upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (KOM(97) 628).

Även om dessa åtgärder och förfaranden har likartade målsättningar i medlemsstaterna, eftersom de alla inom ramen för Världshandelsorganisationen undertecknat TRIPS-avtalet, kan de praktiska formerna ibland variera betydligt mellan medlemsstaterna.

Interimistiska åtgärder är snabbare och effektivare än slutliga åtgärder, och de kan förhindra varumärkesförfalskning eller pirattillverkning och dessutom säkra bevisen³⁷. I princip hindrar de inte slutliga åtgärder. Interimistiska åtgärder, även sådana som vidtas inom ett icke-kontradiktoriskt förfarande, finns i princip i alla medlemsstater³⁸. Det finns dock betydande skillnader mellan de nationella systemen när det gäller förfarandets former och hur ofta de används. Skillnaderna beror på de olika traditioner och inställningar som finns i medlemsstaterna.

Anskaffande och säkring av bevis är viktigt för bekämpningen av varumärkesförfalskning och pirattillverkning. Här kan det brittiska förfarandet med *Anton Piller Order* och det franska med beslag av varumärkesförfalskade produkter (*saisie-contrefaçon*) erbjuda mycket effektiva medel för att anskaffa och säkra bevis. Det råder inget tvivel om att sådana åtgärder, vars syfte är att säkra bevisen under förundersökningen eller under själva förfarandet, bidrar effektivt till att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning.

De olika åtgärder som kan begäras för prövning i sak eller interimistiskt är bland annat att intrånget skall upphöra eller att framtida intrång förebyggs, att föreläggande görs eller att skadestånd utdöms. Begäran om upphörande och förebyggande av nya intrång kan göras i alla medlemsstater. Genom sådana åtgärder åläggs den som gör intrång att upphöra med alla intrång i samband med pirattillverkningen. Det intrång som skall upphöra rör själva de omtvistade varorna och de anordningar som används för att tillverka dem. Även om grundprinciperna är identiska finns det skillnader i tillämpningen, till exempel när det gäller att ta vara på tredje mans intresse, hur de varor som tvisten gäller skall tas om hand (destruktion, återexport osv.) eller under vilka villkor man kan besluta att de anordningar som använts för att tillverka varorna i fråga skall undanskaffas. De nederländska domstolarna har till exempel utvecklat ett intressant tillvägagångssätt genom att föreskriva att den som begår intrånget kan åläggas att på egen bekostnad återkalla de varor tvisten gäller.

Förelägganden är det instrument som används oftast i medlemsstaterna för att bland annat förbjuda den ansvarige att begå nya immaterialrättsliga intrång. Överträdelse av ett föreläggande medför särskilda sanktioner, vanligtvis böter, som erläggs antingen till staten eller till rättighetsinnehavaren. I fråga om gottgörelse skall den ansvarige till rättighetsinnehavaren betala skadestånd för att gottgöra den skada som åsamkats den immateriella rättigheten. Skadestånden, vilka vanligtvis utdöms även om uppsåt inte föreligger, är emellertid enligt fackmännen ofta inte tillräckligt stora för att gottgöra skadan.

Även om dessa rättsliga medel och förfaranden är desamma i alla medlemsstater, är det tydligt att formerna kan variera mellan medlemsstaterna. Därför är det lämpligt att utvärdera deras effektivitet på den inre marknaden och överväga eventuella förbättringar, bland annat genom att utvidga beprövade medel och förfaranden från medlemsstaterna.

³⁷ Enligt EG-domstolens definition är interimistiska åtgärder eller säkerhetsåtgärder i den bemärkelse som avses i artikel 24 i Brysselkonventionen (EGT C 27, 26.1.1998, konsoliderad version) sådana åtgärder som, för de områden där de är tillämpliga, vidtas bevara sak- eller rättsförhållanden och bevaka rättigheter som utgör föremål för prövning i sak (*Reichert*, dom av den 26 mars 1992, mål C-261/90, Rec. 1992, s. I-2149).

³⁸ Jfr t.ex. förfarandena med *kort geding* i Nederländerna eller *procédure en référé* i Frankrike.

Frågor:

27. Enligt TRIPS-avtalet, som genomförts i medlemsstaterna, skall effektiva och avskräckande medel införas. Anser Ni mot denna bakgrund att ytterligare förbättringar bör göras för att skydda immateriella rättigheter på den inre marknaden?
- I så fall, hur?
- Av de befintliga rättsliga medlen och förfarandena, vilka är enligt Er erfarenhet de mest effektiva?
- När det gäller omhändertagande av bevisat varumärkesförfalskade eller pirattillverkade produkter, vad anser Ni om idén att lämna dem till välgörande ändamål i stället för att systematiskt förstöra dem? Under vilka villkor anser Ni att detta i så fall bör genomföras?
28. Vad anser Ni om idén att utvidga beprövade rättsliga medel och förfaranden som finns i vissa medlemsstater eller på gemenskapsnivå för vissa områden till hela Europeiska gemenskapen för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning?
- Anser Ni till exempel att 1) återkallelse på gärningsmannens bekostnad av marknadsförda omtvistade varor eller 2) rättighetsinnehavarens möjlighet att innan målet i sak inleds få de omtvistade varorna beslagtagna, som i fransk (*saisie-contrefaçon*) eller brittisk (*Anton Piller Order*) rätt, är åtgärder som borde tillämpas i alla medlemsstater?

Övriga åtgärder

Det finns andra åtgärder som också är effektiva för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning. De kan vanligtvis tillämpas både i civilrättsliga och straffrättsliga förfaranden. Publicering av domar, som används ofta i bland annat Italien och Frankrike, anses vara ett kompletterande straff som domstolen utdömer vid varumärkesförfalskning och pirattillverkning.

En annan åtgärd är rätt till information. Denna åtgärd, som är frivillig i TRIPS-avtalet, är oberoende av begäran om skadestånd och riktas mot alla som gör intrång; dessa personer kan åläggas att vid äventyr av sanktioner lämna uppgifter om de omtvistade varornas ursprung, distributionskanalerna och identiteten hos tredje man som tagit del i framställningen och distributionen av varorna. En sådan åtgärd, som redan prövats med viss framgång i kampen mot narkotika, är mycket effektiv eftersom den gör det möjligt att lokalisera intrångets ursprung och strypa distributionskanalerna. Naturligtvis måste rätt till information om den införas åtföljas av effektiva åtgärder för att säkerställa sekretessen för lämnade uppgifter. Hittills har rätt till information införts framgångsrikt endast i några få medlemsstater, nämligen i den tyska immaterialrätten och i Benelux-lagstiftningen om varumärken³⁹.

Man bör därför bedöma effektiviteten i sådana åtgärder och undersöka under vilka omständigheter de kan genomföras.

³⁹ På Europaparlamentets begäran infördes 1996 rätt till information i förslaget till direktiv om lagstadgat mönsterskydd (se EGT C 142, 14.5.1996), men den ströks 1997 eftersom rådet ansåg att en sådan bestämmelse inte ingick i direktivets tillämpningsområde, vilket endast är tillnärmning av de nationella bestämmelser som har den mest direkta inverkan på den inre marknaden.

Frågor:

29. Anser Ni att publicering av domar är ett lämpligt och effektivt medel för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning?
- I så fall, hur bör publiceringen ske?
30. Anser Ni att den dömdes skyldighet att lämna vissa uppgifter (rätt till information) är ett lämpligt medel för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning?
- I så fall, under vilka villkor bör denna skyldighet användas?

Domstolars behörighet och tillämplig lagstiftning

Den fria rörligheten för varor och tjänster på den inre marknaden medför också problemet vilken lagstiftning som är tillämplig och vilken domstol som är behörig vid fall av varumärkesförfalskning och pirattillverkning som rör flera medlemsstater.

I fall av varumärkesförfalskning och pirattillverkning som begåtts eller har verkningar i flera länder kan man fråga sig vilken lagstiftning som är tillämplig, mot bakgrund av att det immaterialrättsliga skyddet oftast är territoriellt betingat. Här bör det påpekas att Romkonventionen om tillämplig lag, som medlemsstaterna ingick den 19 juni 1980⁴⁰, bara omfattar avtalsförpliktelser, men förberedelser pågår inom kommissionen och rådet inför ett eventuellt rättsinstrument avseende utomobligatoriska förpliktelser ("Rom II").

Det kan också vara av intresse för rättighetsinnehavaren att kunna väcka talan om föreläggande eller skadestånd vid en enda domstol, vilken då kan besluta om rättsliga åtgärder under hela förfarandet från början till slut. I detta fall måste naturligtvis reglerna om erkännande och verkställighet av domar följas.

På privaträttens område torde det med hjälp av bestämmelserna i Brysselkonventionen⁴¹ vara möjligt att lösa problemet med att avgöra vilken domstol som är behörig. Konventionen påverkar inte tillämpningen av de bestämmelser som på särskilda områden reglerar domstols behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar som finns intagna i, eller kommer att tas in i rättsakter antagna av Europeiska gemenskapens institutioner eller i nationell lagstiftning som harmoniserats för att genomföra sådana rättsakter (artikel 57.3): särskilda bestämmelser har därför införts i den gemenskapslagstiftning som redan finns eller håller på att antas beträffande gemenskapsvarumärken och gemenskapsmönster⁴². Däremot finns det inga bestämmelser av detta slag för fall av intrång på nationella immaterialrättigheter.

Det bör noteras att reglerna i Brysselkonventionen är viktiga för att avgöra vilken domstol som är behörig på den inre marknaden. Konventionen innehåller inte bara behörighetsregler för ett mål utan också regler för exempelvis flera svarande, konnexitet samt interimistiska åtgärder. Lägg märke till att om den svarande inte är hemmahörande i någon konventionsstat avgörs domstolsbehörigheten av den nationella lagen i varje enskild konventionsstat. Denna detaljerade

⁴⁰ EGT L 266, 9.10.1980, s. 1. Svensk version: EGT C 15, 15.1.1997, s. 70, konsoliderad svensk version: EGT C 27, 26.1.1998, s. 34.

⁴¹ Konvention av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, EGT C 27, 26.1.1998 (konsoliderad version).

⁴² Jfr artikel 93.2 i förordning (EG) nr 40/94 om gemenskapsvarumärken (EGT L 11, 14.1.1994, s. 1, svensk specialutgåva 17:2, s. 3) respektive artikel 86.2 i förslaget till direktiv om gemenskapsmönster (KOM(93) 342, svensk version ej tillgänglig).

reglering förklaras av huvudmålet med konventionen, nämligen erkännande och verkställighet av domar i andra konventionsstater.

I artikel 5.3 i konventionen anges en särskild regel för skadestånd utanför avtalsförhållanden. Enligt denna regel är den behöriga domstolen "domstolen i den ort där skadan inträffade". Denna regel bör i likhet med hela konventionen läsas mot bakgrund av EG-domstolens rättspraxis⁴³. Regeln är ett alternativ för sökanden, som också, i enlighet med den allmänna bestämmelsen i artikel 2 i konventionen, kan väcka talan vid en domstol i den konventionsstat där svaranden har sin hemvist.

När det gäller säkerhetsåtgärder och interimistiska åtgärder anges i artikel 24 i konventionen att sådana åtgärder får begäras i en konventionsstat under förutsättning att de överensstämmer med lagen i den staten, även om domstol i en annan konventionsstat är behörig att pröva målet i sak. Enligt Brysselkonventionen medges också, under vissa förutsättningar som till exempel att den kontradiktoriska principen följs, att sådana åtgärder erkänns och verkställs i andra medlemsstater.

Det bör påpekas att kommissionen den 26 november 1997 lade fram ett förslag om ändring av konventionen. Kommissionen föreslår bland annat att tillämpningsområdet för artikel 5.3 utvidgas, samt att man ersätter den nuvarande artikel 24 med en ny artikel 18a⁴⁴.

När produkter tillverkas i en medlemsstat och sedan transporteras över en annan medlemsstats territorium innan de släpps ut på marknaden inom gemenskapen, kan det uppstå problem om produkterna innebär ett immaterialrättsligt intrång i transitlandet. Domstolarna har i praktiken de största problemen med att avgöra skadans storlek när varumärkesförfalskade och pirattillverkade produkter på väg till en annan medlemsstat bara transporteras eller transiteras genom den medlemsstat där den anhängiggjorda domstolen finns. Det verkar som om domstolarna i vissa fall är tvungna att besluta att ingen skada vållats på det nationella territoriet, och att skadan bara vållats i det land där produkterna saluförts eller dit de varit på väg.

Straffrättens territorialprincip, som innebär att ett lands strafflagar är tillämpliga på handlingar som begåtts på det landets territorium, kan ibland när den tillämpas visa sig otillräcklig för vissa förhållanden. Möjligheten att i nationell lag ingripa mot viss varumärkesförfalskning och pirattillverkning i länder utanför gemenskapen, om de innebär intrång i en rättighet som skyddas i den aktuella medlemsstaten, kan vara ett effektivt sätt att bekämpa fenomenet.

Det är därför viktigt att känna till om det finns svårigheter i praktiken med att bestämma behörig domstol eller tillämplig lag i de fall där varumärkesförfalskningen och pirattillverkningen har anknytning till flera länder.

⁴³ Jfr särskilt EG-domstolens domar i målen *Mines de potasse d'Alsace* av den 30 november 1976, mål 21/76, Rec. 1976, s. 1735 (svensk specialutgåva häfte III, s. 209) och *Shevill* av den 7 mars 1995, mål C-68/93, Rec. 1995, s. I-415. I den första domen ansåg domstolen att sökanden kan välja mellan att väcka talan mot motparten antingen vid domstolen i skadeorten eller vid domstolen i den ort där den handling företogs som låg till grund för skadan. I den andra domen, i en förtalsprocess om en tidningsartikel som spridits i flera konventionsstater, ansåg domstolen att den drabbade kan väcka talan om skadestånd mot utgivaren antingen inför domstolen i den konventionsstat där utgivaren är etablerad, vilken är behörig att utdöma ersättning för samtliga skador som följer av ärekränkningen, eller inför domstolarna i varje konventionsstat där publikationen spridits och där den drabbade påstår sig ha utsatts för ett angrepp på sitt rykte, vilka är behöriga att pröva enbart de skador som orsakats i respektive domstols stat.

⁴⁴ Förslag till rådets rättsakt om upprättande av en konvention om domstols behörighet, erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område i Europeiska unionens medlemsstater, EGT C 33, 31.1.1998, s. 20.

Frågor:

31. Vilken är Er erfarenhet av rättsliga förfaranden för att bland annat hejda intrång och få gottgörelse för liden skada, om de omtvistade handlingarna begåtts eller fått effekter i en eller flera andra medlemsstater?
- Har Ni haft svårigheter med att avgöra vilken domstol som är behörig eller vilken lag som är tillämplig?
- I så fall, hur borde dessa problem lösas enligt Er åsikt?
- Vilken är enligt Er åsikt det lämpligaste sättet att avgöra vilken lag som är tillämplig, mot bakgrund av den avsevärda tillnärmningen på gemenskapsnivå av de immaterialrättsliga bestämmelserna i sak?
- Har Ni haft problem med att få rättsliga beslut till Er fördel, även interimistiska beslut, verkställda i en annan medlemsstat? I så fall, hur borde dessa problem lösas enligt Er åsikt?
32. Har Ni haft praktiska problem med varor som tillverkats i en medlemsstat och innan de första gången saluförts på den inre marknaden transiterats genom en annan medlemsstat, där de innebar ett immaterialrättsligt intrång? I så fall, ange närmare. Kan dessa problem enligt Er åsikt lösas genom att det tydliggörs vilken lag som är tillämplig?
- När det gäller bedömning av skadan, har Ni stött på praktiska problem för att få en domstol att bedöma vållad skada, exempelvis på grund av att de varumärkesförfalskade eller pirattillverkade varorna hade en annan medlemsstat som destination och bara transiterades genom den medlemsstat där den anhängiggjorda domstolen fanns? I så fall, hur borde dessa problem lösas enligt Er åsikt?
33. Anser Ni att de straffrättsliga bestämmelserna i den nationella lagstiftningen skyddar Er på ett tillfredsställande sätt mot varumärkesförfalskning eller pirattillverkning i länder utanför gemenskapen?
- Om inte, hur bör skyddet förbättras?
- Anser Ni att exempelvis möjligheten att det för att bekämpa fenomenet är lämpligt att göra nationell lag tillämplig på handlingar som begåtts i ett land utanför gemenskapen, om handlingarna kränker en rätt som skyddas i den aktuella medlemsstaten?

5.4 Administrativt samarbete mellan behöriga myndigheter

Ett av de prioriterade målen för handlingsplanen för den inre marknaden⁴⁵ är att se till att lagstiftningen för den inre marknaden tillämpas enhetligt och effektivt. För att nå detta mål måste medlemsstaternas förvaltningar och kommissionen samarbeta. Samarbetet syftar främst till att kontrollera att lagstiftningen tillämpas korrekt av medlemsstaterna. På det immaterialrättsliga området tycks det också behövas samarbete för att se till att lagstiftningen tillämpas korrekt av privatpersoner och företag. Införandet av ett omfattande administrativt samarbete mellan de myndigheter som svarar för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning kan vara ett effektivt sätt att hindra fenomenet på gemenskapsnivå. Det administrativa samarbetet har

⁴⁵ CSE(97)1, 4.6.1997.

redan visat sig användbart inom andra områden, såsom tull och jordbruk⁴⁶. Meningen är att förstärka samarbetet mellan de nationella myndigheter som på den inre marknaden svarar för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning, främst genom att erbjuda dem en lämplig rättslig ram för ett visst antal åtgärder⁴⁷. Med dessa förutsättningar bör en ordning som liknar den som tullmyndigheterna redan tillämpar för att övervaka gemenskapens yttre gräns (jfr förordning (EG) nr 515/97) införas för att stödja de myndigheter som svarar för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden.

Det administrativa arbetet för den inre marknaden bör inte förväxlas med det internationella samarbete som avses i TRIPS-avtalet (artikel 69) med sikte på att avskaffa internationell handel med varor som gör intrång på immaterialrätter, främst genom inrättandet av kontaktpunkter hos förvaltningarna i varje land som är medlem i Världshandelsorganisationen samt utbyte av information. Detta internationella samarbete inriktas ju främst på de tullmyndigheter som svarar för att övervaka internationell handel, och kan därför inte ta hänsyn till de särskilda krav den inre marknaden ställer.

Kontaktpersoner

Medlemsstaterna bör till att börja med utse en kontaktperson med ansvar för alla frågor som rör kampen mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden, som skulle sköta kontakterna med de myndigheter som svarar för kampen i de andra medlemsstaterna samt med fackfolk på området. Ett nätverk på gemenskapsnivå för kontaktpersonerna skulle underlätta informationsutbytet. För att utvärdera hur samarbetet fungerar i praktiken och där det behövs utforma förslag till förbättringar kan en samordningsgrupp med de nationella kontaktpersonerna och företrädare för kommissionen inrättas.

Frågor:

34. Anser Ni att det skulle underlätta informationsutbytet inom Ert område om man utser en kontaktperson i varje medlemsstat för alla frågor som rör kampen mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden, som skulle svara för kontakterna med de myndigheter som svarar för kampen i de andra medlemsstaterna samt med fackfolk på området?

Anser Ni att kampen mot pirattillverkning skulle underlättas om man inrättade en samordningsgrupp med de nationella kontaktpersonerna och företrädare för kommissionen, vars huvuduppgift skulle vara att granska alla frågor som rör kampen mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden?

En lämplig rättslig ram

Bland de möjliga operativa åtgärder mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning kan man nämna informationsutbyte, även av känslig information (t.ex. om konstaterade eller förmodade fall av varumärkesförfalskning och pirattillverkning), på begäran eller på eget initiativ; utbytet kan eventuellt genomföras med hjälp av ett skyddat system för elektronisk post som inrättas eller byggs ut från ett befintligt system. Inrättandet av ett spaningsregister kan också tänkas för att

⁴⁶ Rådets förordning (EG) nr 515/97 av den 13 mars 1997 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen EGT L 82, 22.3.1997, s. 1.

⁴⁷ Det administrativa samarbete som tas upp i denna grönbok bör hållas åtskilt från det polissamarbete som, om rådet beslutar enhälligt om det, Europol skall svara för inom området varumärkesförfalskning och pirattillverkning, jfr rådets rättsakt av den 26 juli 1995 om Europolkonventionen, EGT C 316, 27.11.1995, s. 1.

underlätta polisens och tullens arbete. En annan åtgärd kan vara att ge tjänstemän från den ansvariga myndigheten i en eller flera medlemsstater möjlighet att delta vid kontroller eller undersökningar i en annan medlemsstat (gemensamma kontroller eller undersökningar). Slutligen kan man tänka sig möjligheten att på eget initiativ eller på begäran av en annan medlemsstat övervaka handel med misstänkta varor. Kommissionen kan för sin del sköta samordningen av åtgärderna i medlemsstaterna i de fall där minst två medlemsstater berörs.

Under utarbetandet av denna grönbok har det framkommit att de tillgängliga uppgifterna om varumärkesförfalskning och pirattillverkning är av mycket skiftande kvalitet beroende på vilken sektor det rör sig om, och ofta saknas de helt. För att förbättra handlingsmöjligheterna med utgångspunkt i en säker diagnos är det lämpligt att samla in nödvändiga uppgifter systematiskt. Man kan tänka sig att periodiskt inventera och analysera de tillgängliga uppgifterna för att förbättra systemen för bekämpning av varumärkesförfalskning och pirattillverkning, med rapporten om tillämpningen av kontrollsystemet vid gemenskapens yttergräns i enlighet med artikel 15 i förordning (EG) nr 3295/94 som förebild. Kommissionen kan då vart tredje år utarbeta en rapport om situationen på den inre marknaden och de åtgärder som olika instanser vidtagit för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden. Rapporten kan överlämnas till Europaparlamentet och rådet så att de kan följa utvecklingen.

En annan fråga är att i en process förete bevis som erhållits lagligen i en annan medlemsstat. Möjligheten till detta är av stort intresse i fall som rör flera medlemsstater, eftersom bevisen sällan finns samlade i en enda medlemsstat. Samarbetet mellan rättsliga myndigheter för bevisupptagning i mål eller ärenden av civil eller kommersiell natur regleras i Haagkonventionen av den 18 mars 1970, som ratificerats av flertalet EU-länder⁴⁸. Det är på sin plats att fråga sig huruvida den praktiska tillämpningen av denna konvention leder till problem, och i så fall hur de kan lösas. Om det visar sig att konventionen inte räcker till för att lösa alla problem, är en annan möjlighet att införa en särskild bestämmelse för bekämpning av varumärkesförfalskning och pirattillverkning om att det är tillåtet att i en process förete bevis som erhållits lagligen av en annan medlemsstats myndigheter.

Frågor:

35. Fungerar det tillfredsställande med det befintliga samarbetet mellan de nationella myndigheterna som svarar för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning?

Om inte, hur anser Ni att det bör förbättras? Anser Ni att det skulle bli lättare att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden genom till exempel ett initiativ på gemenskapsnivå för att upprätta en rättslig ram för administrativt samarbete mellan de ansvariga myndigheterna?

Vad anser Ni mot denna bakgrund om att bereda dessa myndigheter möjlighet

- att utbyta och eventuellt lagra uppgifter (även operativa) i en befintlig eller ny databas, under förutsättning att reglerna för dataskydd följs?
- att genomföra gemensamma undersökningar eller kontroller?
- att på en annan medlemsstats begäran övervaka handel med misstänkta varor eller tjänster?

⁴⁸ Utom Belgien, Danmark, Grekland, Irland och Tyskland.

36. Hur ser Ni på kommissionens roll i detta samarbete?

Bör kommissionens roll gå utöver bistånd till medlemsstaterna och samordning av fall där flera medlemsstater berörs, och i stället vara mer operativ, bland annat i fråga om undersökningar?

Anser Ni att det vore användbart om kommissionen sammanställde en rapport vart tredje år för att bedöma läget och hur effektiva de olika instansernas åtgärder är för att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden?

37. Har Ni haft problem med att i en process förete bevis som erhållits lagligen i en annan medlemsstat? I så fall, har det med hjälp av Haagkonventionen om bevisupptagande i utlandet i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur gått att lösa problemen? Om inte, hur skulle enligt Er uppfattning dessa problem kunna lösas?

Om problemen inte kan lösas med hjälp av Haagkonventionen, anser Ni att det skulle underlätta kampen mot varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden om det blev möjligt att inför en domstol i en medlemsstat kunna lägga fram som bevis uppgifter som erhållits lagligen i en annan medlemsstat av dess myndigheter?

38. Vilka andra åtgärder kan enligt Er åsikt tänkas för att förstärka det administrativa samarbetet för att bekämpa detta fenomen på den inre marknaden?

Utbildning

Vikt bör också fästas vid fortbildning och deltagande i utbytesprogram för personal för de tjänstemän som har i uppdrag att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning, exempelvis inom Karolus-programmet⁴⁹ eller i ett särskilt program, för att underlätta utbytet av erfarenheter och arbetsmetoder och främja de bästa lösningarna på området. I syfte att underlätta samarbetet mellan tull och polis och för att bekämpa fenomenet bör en handbok på gemenskapsnivå sammanställas och uppdateras regelbundet. Dess målgrupp skulle vara de nationella myndigheterna, och den skulle innehålla det bästa av det kunnande, de erfarenheter och den expertis som finns att tillgå.

Frågor:

39. Anser Ni att det skulle bli lättare att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden om myndigheterna i samarbete med de berörda branschorganisationerna organiserade kurser för de tjänstemän som har i uppdrag att bekämpa fenomenet?

I så fall, vad borde kurserna omfatta och hur borde de se ut?

40. I mer allmänna termer, anser Ni att mer utbildning av de tjänstemän som har i uppdrag att bekämpa varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden, även genom utbyte av personal mellan medlemsstaterna, skulle bidra till bekämpningen av varumärkesförfalskning och pirattillverkning på den inre marknaden?

41. Anser Ni att det skulle underlätta kampen mot detta fenomen om man sammanställde och regelbundet uppdaterade en praktisk handbok för de nationella myndigheterna?

⁴⁹ Rådets beslut 92/481/EEG av den 22 september 1992, EGT nr L 286, 1.10.1992, s. 65, svensk specialutgåva 13:23, s. 184. Beslutet håller på att ses över: EGT C 274, 10.9.1997, s. 9.

ISSN 1024-4506

KOM(98) 569 slutlig

DOKUMENT

SV

09 10 06 08

Katalognummer : CB-CO-98-575-SV-C

ISBN 92-78-39734-2

Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

L-2985 Luxemburg